

norem, & gloriam, voce delapsa ad eum huiusmodi a magnifica gloria. Hic est filius meus dilectus 2. Petri 1. num. 17. Et Confirmatur, Quia valde notanter D. Matthæus, D. Marcus, D. Lucas, narrata hac historia, advertunt dies, post quos Domini Transfiguratio in monte contigit, vt scilicet ostenderent Domini promissionem breuiter completam.

QVÆSTIO XV.

Quare Christus Dominus ad explicandum diem obitus, vsus est phrasi, gustandi mortem?

100. Ad Hebr. 2. Ioan. 8.

VSTARE mortem, Hebraismus est, & idem valet, quod mori. Paulus ad Hebræos 2. num. 9. de Christo ait: Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortem. Et Ioan. 8. num. 52. Desumpta videtur metaphora à calice venenoso, seu mortem continente, qui morituro, seu morti damnato porrigitur.

101. Paschal.

Secundò. D. Paschasius lib. 8. in Matth. Ea, scilicet regna, viderunt Apostoli, & persècti quique, vt non dubitarent deinceps, pro his gustare mortem. Expendenda sunt Christi verba, ait enim, quod non gustabunt mortem, donec videant. Ac si post visa caelestia regna, post visam gloriam filij hominis, iam mors, quæ antea motu suo erat rigida, & aspera, suaui, ac leuis fit facta, vt tantum gustu quodam attingatur. Vnde citatus Paulus, Vt gratia Dei pro omnibus gustaret mortem. Explicat ibi Benedictus Iustinianus, vt gustare mortem sit idem, ac ex ea lætitiã, vel gaudium percipere.

102. Origeas.

Tertiò Origenes homil. 3. in Matth. Quæ autem videntur, ait, mihi in loco præsentis, sunt ista: Erant quidem stantes, ubi stabat Iesus, fundatas habentes apud Christum anima bases. Isti ergo stabant ibidem apud Iesum, id est verbum Dei. Perponderandum, de quibus Christus loquatur: Sunt hic stantes. Stantes cum sua præsentia adnectit. Qui enim firmi, ac stabiles erant cum Christo, fundatas habentes apud Christum anima bases, hi Christo afficiantur, ac eius diuino donantur intuitu, vt expulsa mortis formidine, illis non sit dura, & aspera, sed leuis, ac suaui.

103. Chrysof.

Quartò D. Chrysofomus homil. 10. in Matth. Pulchre de his qui stant, dicitur: non gustabunt mortem. Qui enim stat, in eo quod stat, non gustat mortem. Magnam promissionem facit Dominus in præsentis, quod mortis acerbitas in quemdam veluti gustum vertetur, sed quibus non sedentibus, ac iacentibus, sed stantibus. Qui enim stat, in eo quod stat, non gustat mortem. Qui enim stat expeditus, ac alacris in via virtutis omni bono, ac felicitate donatur, vt tetiam in mortis angustiis quandam sentiat suauitatem, ac dulcedinem percipiat.

104. Deuter. 10.

Ait Moyses Israeli Deuteron. 10. num. 10. Ego steti in monte sicut prius quadraginta diebus, ac noctibus: exaudiuitq. me Dominus etiam hac vice, & se perdere noluit. Multa, & magna bona à Deo se accepisse commemorat. Quod scilicet oratio eius fuerit exaudita; & quod ipse iterum legem accepit, Israelique veniam impetrauerit, ac vt ipsum populum in promissam terram deduceret. Vt autem ipse tot, ac tantis beneficiis cumularetur, quid in se commemorat? Ego steti in monte: hic

veluti meritum assignat, ad tot, ac tanta dona promerenda. Qui in virtute stat, multum sibi sollicitat de diuina largitate, multumque de ea sperare valet. Chrysofomus homil. citata. Solus steti Moyses, inquit, quadraginta diebus, & ideo meruit legem accipere. Stantibus datur, iacentibus non datur.



CAPVT VIII. Transfiguratur IESVS.

Matthæi 17. Et post dies sex assumit Iesum Petrum, & Iacobum, & Ioannem fratrem eius: & duxit illos in montem excelsum seorsum.

VERSIONES.

Syriacus. Accepit Iesus Petrum, Iacobum, & Ioannem fratrem eius, & adduxit eos in montem excelsum solos.

Alii Codices. Assumpsit Iesus. D. Basil. Selen. Adsumit tres discipulos eius Orat. 34. Petrum, &c.

D. Chrysof. Subducit illos in montem. homil. 57.

Origen. hom. 3. Ducit illos supra montem. in Matth.

Arias. Duxit illos in montem priuatè.

ALTER TEXTVS.

Marc. 9. n. 2. Post dies sex assumit Petrum, Iacobum; & Ioannem, & ducit illos in montem excelsum seorsum solos.

Lucæ 9. n. 18. Factum est autem post hæc verba fere dies octo, & assumpsit Petrum, Iacobum, & Ioannem, & ascendit in montem, vt oraret.

EXPOSITIO I.

POST dies sex, vt notat D. Matthæus, à promissione facta, & in fine superioris cap. explicata: Sunt quidam de hic stantibus, &c. nam, vt aduertit D. Hilarius, non tardat Dominus promissum soluere, sed illud adimplet, ostendens aliquibus eorum regnum suam, scilicet suam gloriam. D. Lucas scribit: Factum est autem post hæc verba fere dies octo. In hoc dierum numero nulla est discrepantia inter sacros Euangelistas, vt rectè docent D. Chrysofomus homil. 57. in Matth. D. Epiphanius hæresi 59. ad finem; D. Augustinus lib. 2. de consensu Euangel. cap. 56. & in præsentis D. Hieronymus, Theophylactus, Euthym

Chrysof.

Euthym. Paschal. Cohærent in historia D. Matthæus, & Lucas.

Enthymius, D. Paschasius lib. 8. in Matth Nam D. Matthæus, & Marcus numerant dies inter medios, prætermisissis eo, in quo Christus prædixit visionem regni, & eo, in quo transfiguratus est; quos etiam Lucas computauit, & hac de causa narrat, octo fere dies interfuisse. Apponit autem particulam inuenientem, fere, quia primus, & octauus non fuerunt dies integri: nam quando illa dixit Dominus, iam dies erat inceptus, & quando se transfigurauit, nondum finitur.

2. Chrysof.

Post illa verba, non statim se transfigurauit, sed tranfactis sex diebus; nam, vt ait D. Chrysofomus, si statim eos assumpsisset, ceteri turbarentur, veluti ex temporis continuatione coniecturantes, illos ea de causa assumptos, vt regnum Dei viderent: ac proinde, vt notat D. Thomas in fine cap. 16. Matth. aliqua inuidiæ ansa daretur. Secundò, vt docet D. Ambrosius in cap. 9. Luc. quod est desumptum ex Origene homil. 3. in Matth. Per sex dies factus est mundus Gen. 1. Innuitur ergo, quod solus ille potest ascendere super montem excelsum, & gloriam aspicere verbi Dei, qui omnes mundi res firmus adhærens Christo, transcendit.

D. Thom.

Ambros. Origen. Gencl.

Vt Deo fruatur, transscendat mundanalia.

3.

Magnum donum asque precibus.

Assumit Iesus, sine dubio ex antecedentibus verbis in fine superioris cap. Sunt de hic stantibus. accensu fuerunt Discipuli desiderio videndi regnum Dei, id est eius gloriam. Vnde suorum maiorum Apostolorum desiderio satisfaciens, absque precibus, eos adducit in montem suæ gloriæ, vt beneficij excellentia vndequeque claresceret; & non præmisit eos, vt expectarent, sed secum adducit. Assumit Iesus. D. Antonius Vlisipponensis in Domin. 2. Quadrag. Non aliter, inquit, beatitudinis visio acquiritur, nisi Deo assumente. Hoc verbum Assumit, seu Assumpsit, vt habent alij Codices, videbitur alicui, quandam veluti vim denotare; nam magna Apostolorum modestia peculiare fauores recusabat. Sic Sponsa ad coronam ter vocatur, Cantic. 3. num. 8. & proprie hic assumi, vocare denotat, vt notat Abulensis. Quod Apostoli prompta obedientia præstiterant Petrum primum Apostolum; Iacobum, filium scilicet Zebedæi, & Ioannem Euangelistam fratrem eius. Non dicitur Andreas frater Petri, qui totius Ecclesiæ pastor extabat inauguratus, vt inde disceret, quod ad fauores nemo eligatur respectu sanguinis, sed meritum. In montem excelsum, scilicet Thabor, seorsum, seu priuate, à præsentia scilicet hominum, ac aliorum Discipulorum.

Anton. Vlyt.

Influs difficultatis ad fauores.

Canticor. 3. Abulens.

Honores ne concedantur respectu sanguinis.

4. Lucas.

Vt oraret, scribit D. Lucas. Dum autem Christus de suo mote ascendit cum tribus Discipulis, vt oraret, mysterium futuræ Transfigurationis occultatum est remanentibus Discipulis. Et enarrat Euangelista, quod ascendit, non vt se transfiguraret, sed vt oraret. Quo docemur, futuras reuelationes, ac splendores gloriæ non esse à nobis quærendos, sed accipiendos, cum Deus Pater ordinauerit, ac disposuerit.

Reuelationes non sunt quærendæ.

QVÆSTIO I.

Quare tres Discipulos, nec plures, nec pauciores eligit Christus ad montis Thaboris gloriam, non verò ad ignominias suæ passionis?

5. Duplex questio.

Vo inquit præfens questio. Et primò: Cur hic tres eligantur? Secundò. Cur ad passio-

nem nullus à Domino est assumptus in socium? Ad primam partem.

Respondet primò D. Hilarius. Vt denotaretur, quod ex tribus filiis Noë, ac proinde ex origine omnium, ad visionem diuinæ claritatis aliqui vocandi essent. Secundò Rabanus. Vt fides Trinitatis per tres designaretur, sine qua nemo potest recipi ad Beatitudinem. Tertio. Aliqui apud Abulensem quæst. 11. dicunt, hoc esse ad ostendendum, quod multi sunt vocari, pauci verò electi. Hæ rationes sunt valde mysticæ.

Quartò ratio literalis est Tertulliani lib. 4. contra Marcion & lib. de Præscriptione, D. Damasceni Orat. de Transfigur. Quia in Deuteronomio cap. 19. num. 15. In ore duorum, aut trium testium stabit omne verbum. Quia ergo Apostoli post Resurrectionem reddituri erant testimonium de hac gloriosa Transfiguratione, vt pote de re valde magna, ac excedente humanas vires, ac conditionem status huius vitæ, ideo expediens fuit, vt maximus testium numerus à lege datus adhiberetur, vt scilicet tres essent oculari testes.

Secundò. Pars quæstionis inquiri: Cur hic ad glorias Thaboris assumit tres Discipulos, non verò ad Caluariæ ignominias? Ad quod pulchre respondet D. Bernardus serm. 3. de Passione. Ea hostia, sicut sola prodesse potuit, sic sola sufficit, neque Christum decuit simul alium Discipulum assumere, vt montem ascenderet passurus pro nobis, sicut assumpsit, cum se gloriosum exhibuit. Imò crucifixi sunt cum eo duo alij, sed duo alij nequam, de quibus nulla prorsus suspicio posse haberi, quod ex eis minus efficax sacrificium suppleretur. Et D. Ambrosius explanans illa verba, Ioann. 18. num. 8. Sinite hos abire. In comment. Psalm. 61. sic ait: Non quæro consortem passionis, qui ad salutem omnium adiutore non egeo. Ad glorias admittit Christus Dominus socios, non verò ad mortem, ac passionem, vt pote rem valde maximam sui diuini amoris, in cuius negotio totum se ipse exhibere determinat.

Secundò. Christus Dominus glorias suis communicat; passiones verò, ac dolores sibi assumit. Loquens Isaias 63. num. 3. in persona Christi Domini de sua passione ait: Torcular calcavi solus, & de gentibus non fuit vir mecum. Et tamen cum ad suam Resurrectionem properat, Multa corpora sanctorum qui dormierunt, surrexerunt. Matth. 27. n. 52. Tempestuosum passionis mare solus ingreditur in splendore verò Resurrectionis multæ concomitatus exurgit. Conueniens rerum dispositio videbatur, vt qui solus passionis calicem biberat, solus & Resurrectionis diuitias degustaret. O altum, & diuinum ingenium! mortis angustias, ac oppressiones solus sibi retinet; ad suscitacionis verò fulgores, multos secum socios admittit, vt eos tantæ opulentia participes efficiat. D. Paschasius lib. 12. in Matth. Quamuis Christus vnus sit mortuus, inquit, & solus pro omnibus, noluit solus resurgere, sed cum plurimis, vt primum testes haberet Resurrectionis: deinde ipse vnà cum multis, vt spem resunderet desperatis.

Celebris illa Rebecca filium Iacob ad paternam benedictionem assequendam exhortabatur. Cum autem ille pro benedictione maledictionem timeret, ei mater respondet, In me sit ista maledictio, fili mi. Gencl. 27. num. 13. Græcus, Super me sit ista execratio. Benedictio preparabatur filio: cur ipsa maledictionis discrimen subire non dubitat? Aequa lancea est, vt qui sentit commodum, sentiat & onus: si benedictionis commodum Iacob disponi

6. Hilari.

Rabanus. Fides Trinitatis ad salutem necessariã. Abulens.

7. Tertullian. Damascenus.

Deuter. 19.

In magnis negotiis multos testes adhibendi.

8. Bernard.

Christi passio ad nostram salutem non eget consortio.

Ambros. Ioann. 18.

9. Isaiæ 63.

Matth. 27.

Christus sibi soli retinet dolores, nobis vero communicat gloriam.

Paschal.

10. Gencl. 27. Græcus.



Vir apostolicus... Pelusiora.

Disponitur, cur & ipse solus maledictionis oneri non subiiceretur?

QUESTIO II.

Quare ex omnibus Apostolis hos tres potius eligit Dominus, quam alios?

11. Beneficium, aliis denegatum, magnum.

Euthymius.

12. Chrysol. Praeclarioris meritis.

Hieron. Matth. 16.

Ioann. 21.

Ioann. 19.

Abulens.

A. D. Thom.

Theophyl.

Marc. 5. Matth. 26.

Marc. 3. 13.

Theophyl.

11. XIMIVM beneficium videndi Transfigurationis gloriæ Christus Dominus his tribus Apostolis Petro, Iacobo, & Ioanni concessit; quod aliis est denegatum...

Abulens. Magna tractanda cum viro secreti capace.

Disponitur, cur & ipse solus maledictionis oneri non subiiceretur?

14. Paschal.

15. Primi in virtute, magno premio remunerantur. Chrysol.

15. Paschal.

Math. 16.

Firmi, ac constantissime venerandi.

Math. 10.

16. Anton. Vlyf.

Per virtutes Theologicas ducimur in beatitudinem.

Alb. Magnus.

17. Ambros.

Inertlin. August.

A Beatitudine discitur, quanta sit puritas sacerdotalis.

18.

Celsitudo Maria à gloria filij dignoscitur.

19. Prouerb. 31.

Bernard.

Apocal. 22.

Ex solo Deo Maria celsitudo potest intelligi, & cognosci.

Bernard.

Ioanne, in qua preclare eminebat. Ut inde intreretur, quod his virtutibus ad Dei visionem peruenitur.

Septimò. D. Ambrosij n cap 9. Luc. Petrus ascendit, qui claves regni calorun accepit; Ioannes vero, qui committitur Mater; Iacobus, qui primus solum sacerdotale conscendit.

Ioannes verò, cui committitur mater. Disponatur Ioannes, vt eius cura Virgo Mater committeretur, & vt cum ea familiariter tanquam filius degeret, vtque de illa multa, & magna in sua Apocalypsi scriberet.

De muliere forti ait sapiens. Procul, & de ultimis finibus pretium eius. Prouerb. 31. num. 10. Per quam mulierem fortem B. Virginem interpretantur D. Bernardus serm. 9. inter paruos. Adeo fortis fuit, inquit, vt illius serpentis caput contereret...

20. Habac. 3. Septuaginta.

Abulens.

Euthym.

Theophyl.

Rupert.

Agellius.

Apocal. 12.

Arabic.

Bernard.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.

Maria solum ex radiis Diuinitatis potest cognosci.